

سخنی

دربارهٔ مکتب تفکیک

هم اکنون، بیش از ۷۰ سال از شکل‌گیری «مکتب تفکیک» خراسان می‌گذرد. تفکیک میان سه راه و روش شناختی و معارفی و اعتقادی (یعنی راه «وحی» راه «فلسفه» و راه «عرفان»)، خاص خراسان، و همچنین ویژه این ۷۰ سال اخیر نیست. متابعت «وحی قرآنی»، در شناخت حقایق و اعتقادات، جریانی است که از هنگام نزول «قرآن کریم» آغاز گشته است؛ و همواره عالمان و متفکران بزرگی - بجز توده‌های معتقد- همین راه را پیموده‌اند، و مرزهای آن را پاسداری نموده‌اند.

همچنین پس از پیدایش جریانهای فکری و شناختی مختلف در اسلام- در سه قرن نخست- و ظهور علم کلام، و فلسفه، و تصوف و عرفان، تا سده‌هایی چند، این راهها از یکدیگر جدا و متمایز بوده و هر یک پیروانی داشته است. البته همه خود را بهره‌مند از قرآن و تابع قرآن می‌دانسته‌اند. لیکن پس از ظهور «تاویل» در مفاهیم آیات قرآنی و احادیث و اخبار (کتاب و سنت)، بویژه در چهار سدهٔ اخیر، خالص فهمی حقایق قرآنی، و سره‌یابی معارف و حیاتی، دچار مشکل گردید؛ و همواره، در ابواب گوناگون معارف، از «توحید» تا «معاد» پایه بر «تاویل» آیات و اخبار گذاشته شد، از این رو بزرگان و متفکرانی چند، در طول این چهار سده، و از جمله در سدهٔ اخیر، در صدد بر آمدن تا در برابر موج «تاویل» - که عقلاً مرجوع و شرعاً مردود است- و اکتش نشان دهند، و برای حفظ خالص فهمی معارف قرآنی، و نشان دادن استقلال و خود بستندگی تعالیم وحی الهی، اساس را بر «جدا سازی» سه راه شناختی استوار دارند.

این جریان که آن را استاد محمد رضا حکیمی، «مکتب تفکیک» نامیده و اصطلاح کرده است، از جمله، در ۷۰ سال اخیر در خراسان نضج گرفت و اوج یافت، و بزرگانی چند آن را تعقیب کردند و تحکیم نمودند. و چنانکه روشن است، لازم بود این مکتب به حوزه‌های دیگر و همهٔ محیطهای علمی و شناختی، بصورتی علمی و عمیق، معرفی شود.

استاد محمد رضا حکیمی که خود از اصحاب «مکتب تفکیک» است، از سالها پیش (۱۲ سال پیش، به سال ۱۳۶۰، در کتاب «میر

حامد حسین»، و به سال ۱۳۶۳، در کتاب «خورشید مغرب») وعده داده بود تا کتابی به نام «شیخ مجتبی قزوینی و مکتب تفکیک» بنویسد و این مکتب را معرفی کند. ظاهراً گرفتاریهای گوناگون، و شرکت در تألیف کتاب «الحیة» وی را از وفای به وعده یاد شده باز داشته بود. و در این خلال کسانی بسیار از عالمان و استادان و محققان و طلاب جويا و دانشجویان پویا خواستار نوشتن کتاب مزبور بودند. اکنون جای خوشوقتی است که ایشان در فرصت اخیر (بمناسبت شصتین سال در گذشت متالهٔ بزرگ قرآنی، حضرت سید موسی زرابادی، که خود از بزرگان این مرام و مکتب است)، بدین کار پرداخته، و مکتب تفکیک را- اگر چه نه در حد و حجم کتاب «شیخ مجتبی قزوینی و مکتب تفکیک»- در ضمن مقاله‌ای علمی و مستند و پر بار، شناسانده و بصورتی اجمالی معرفی کرده، و مسائلی را که برای اصحاب این مکتب مطرح است (و بواقع باید برای هر عالم صاحب اندیشه، و هر مدرس و استاد آزادنگر، و هر طالب علم عمیق، و هر صاحب تفکر مستقل اندیش مطرح باشد)، در فهرستی مفصل و جامع عرضه نموده است. مقاله، بصورتی مستند و منصفانه، و بالحنی مناسب «اخلاق علمی»، تحریر یافته است. و از آن استفاده می‌شود که استاد حکیمی در صدد تقریب میان اصحاب این دو نگرش است: تفکیک و تاویل ... و می‌خواهد در یک گزارش علمی منصفانه و مستند، غیر تفکیکیان را با دیدگاههای تفکیکیان آشنا سازد.

بنابر آنچه یاد شد، باید مقاله مورد تأمل و تفکر و تدبیر قرار گیرد، و بر اساس نگرش آزاد علمی- بدون پیشداوریها- خواننده شود. و استادان پخته در مسائل معارف بیشتر بدان توجه کنند، و مبتدی ترها به قصد استفاده آن را مکرر مرور نمایند و مورد تعمق قرار دهند، بویژه که مقاله دارای ابعادی عمیق و آفاقی وسیع و شاخه‌هایی بسیار گسترده و ژرف است. فضای مقاله، فضای تخصصی در حد بالاست، و جو، جو معلوماتی بسیار گسترده و حساب شده و عمیق و اجتهادی است، و از فضای جنجالی مطبوعاتی کاملاً منزّه و بدور است. باید برخورد با آن همواره برخوردی علمی، مستند، مؤدب و منصفانه باشد، از سوی کسانی که در چنین حدی و مرحله‌ای هستند نه جز آنان.

کار کسانی جز عالمان متبحر و پخته در معارف و معانی مطرح شده در مقاله، بطور عمدتاً مطالعه مکرر و تعمق در آفاق آن است. بر مبنای مستقل اندیشی.

یکی از طلاب حوزه علمیه قم

درگذشتها

سید مرتضی آوینی

سیدمرتضی آوینی، بسیجی هنرمند، نویسنده و کارگردان متعهد و مسلمان، که برای تهیه مجموعه جدید «روایت فتح» رهسپار منطقه فنگه شده بود، بر اثر برخورد با مین، به حقیقت حق ملحق شد و به بهار جاودان پیوست.

روان شاد مرتضی آوینی به سال ۱۳۲۶ در شهر ری به دنیا آمد و پس از طی دبستان و دبیرستان، تحصیلات خود را تا دریافت مدرک فوق لیسانس معماری از دانشگاه تهران ادامه داد. در سال ۱۳۵۸، روح ایثارگرش او را به خیل دلاوران جهاد پیوند داد و این گونه فعالیت‌های فیلمسازی او در گروه جهاد سازندگی صدا و سیما آغاز شد و مجموعه برنامه‌های تلویزیونی «خان گزیده‌ها»، «حقیقت»، «روایت فتح» و «سراب»، در کارنامه هنری او جای گرفت.

وی در مجموعه «روایت فتح» که علاوه بر کار تهیه، نگارش متن و گویندگی آن را نیز خود بر عهده داشت، کوشید تا لحظه‌های ناب ایثارگری دلاور مردان جبهه‌ها را به تصویر کشد. زنده یاد آوینی، در سال ۶۷، همکاری خود را با حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی آغاز کرد و از سال ۶۹ سردبیری مجله هنری «سوره» را عهده دار شد و در همین سال دفتر تحقیقات و مطالعات دینی حوزه هنری را بنیاد نهاد.

دکتر عباسقلی خواجه نوری

دکتر عباسقلی خواجه نوری استاد و پژوهشگر علم آمار و بنیانگذار «روش نمونه‌گیری آماری» در اوایل اردیبهشت ماه سال جاری در هفتاد و هشت سالگی در تهران درگذشت. شادروان خواجه نوری در سال ۱۲۹۴ در تهران متولد شد و پس از اتمام تحصیلات مقدماتی و دانشگاهی در سال ۱۳۲۲ از دانشگاه کارولینای شمالی در رشته آمار تجربی فوق لیسانس گرفت و به سال ۱۳۳۵ از دانشکده علوم دانشگاه پاریس به درجه دکترا در رشته آمار نایل گشت. زنده‌یاد در سال ۱۳۴۵ مؤسسه آموزش عالی آمار را تأسیس کرد و «روش نمونه‌گیری مبتنی بر نظریه احتمال و

